

DECISIÓ DE LA SÍNDICA DE GREUGES REFERENT A LA QUEIXA PRESENTADA EN MATÈRIA DE SALUT PÚBLICA

TRAMITACIÓ

El 13 de juny de 2017 va presentar-se una queixa en aquesta Sindicatura en què manifestava el seu desacord amb la manca d'actuació de l'Ajuntament de Barcelona en relació a una finca que està abandonada i suposa un greu risc per a la salut pública.

- El 13 de juny de 2017 la síndica de greuges va admetre a tràmit la queixa, ja que reunia els requisits reglamentaris, i va designar l'assessor/a corresponent perquè instruís l'expedient.
- La comprovació del fet presumptament greujós ha comportat, en síntesi, l'estudi de les circumstàncies concurrents, l'anàlisi de la normativa aplicable i l'observació de si s'havien aplicat els principis de bona Administració per a la salvaguarda dels drets fonamentals a la ciutat. Amb aquesta finalitat, aquesta Sindicatura ha dut a terme les accions següents:
  - El 14 de juny de 2017 l'assessor/a va iniciar l'anàlisi de la documentació oficial presentada per la persona interessada.
  - El 21 de juny de 2017 va demanar informe al Districte de Sants-Montjuic i l'Agència de Salut Pública de Barcelona per tal de conèixer tant les intervencions dutes a terme com les previstes.
  - El 8 d'agost de 2017 es va rebre l'informe del Districte de Sants-Montjuic en què es donava resposta a la demanda de la síndica de greuges.
  - El 15 de setembre de 2017 es va rebre l'informe de l'Agència de Salut Pública de Barcelona en què es donava resposta a la demanda de la síndica de greuges.
- El 29 de gener de 2018 l'assessora, a partir de la documentació aportada per la persona interessada, la informació facilitada pel Districte Sants-Montjuic i l'Agència de Salut Pública de Barcelona i l'anàlisi dels fets, va emetre un informe proposat amb les consideracions següents.

CONSIDERACIONS

Descripció de la queixa

El promotor de la queixa explica que a una finca del barri de Sants-Badal hi ha una nau industrial totalment abandonada. La coberta de l'edifici, format per quatre cossos, és de fibrociment, material conegut comercialment com a *uralita*, i amb el pas dels anys s'ha anat deteriorant, ensorrant-se i trencant-se, amb l'alliberament de fibres d'amiant que això suposa.

En diverses ocasions els veïns han demanat al Districte de Sants-Montjuic que prenguéssin mesures per protegir la salut del veïnat, però l'edifici segueix abandonat amb

la consegüent acumulació de brutícia, presència de rates i despreniments de parts de la teulada d'uralita. Explica que tenen registrats els esfondraments següents: 15 de setembre de 2009, 23 de maig de 2011, 28 de març de 2015 i entre el 25 i 27 de març de 2017.

En l'escrit que ha adreçat a la Sindicatura, es fa referència al fet que en dos consells municipals del districte, el de 27 de juny de 2016 i el del 2 de març de 2017, un grup municipal de l'oposició es va interessar pel posicionament del Districte sobre el problema de salut pública que suposa la presència de desenes de metres quadrats de teulada d'uralita deteriorada i trencada. En la darrera ocasió, una regidora va informar que el propietari, responsable de l'actuació, ja havia presentat un projecte de reparació que havia estat aprovat inicialment pel Consell de Govern i que l'instarien a retirar les restes de fibrociment que hi havia a terra seguint els protocols de recollida.

En el moment de presentar la queixa, l'estat de la nau segueix igual de ruïnós i perillós per a les persones que viuen i transiten per les seves rodalies.

Posició municipal

Atenent al problema de salut pública que suposa el fet denunciat, es demana a l'Agència de Salut Pública de Barcelona que informi sobre la normativa que regula el control de l'amiant a la ciutat i quines actuacions es duen a terme al respecte. Des d'aquest organisme s'informa que no hi ha cap normativa ni a nivell estatal, autonòmic ni municipal que estableixi l'obligatorietat de realitzar un cens municipal de les cobertes d'amiant i a la ciutat de Barcelona no existeix cap cens d'aquestes característiques.

En cap normativa queden establertes les activitats de vigilància i control de l'amiant i, per tant, l'Agència de Salut Pública de Barcelona no disposa de cap protocol d'actuació per a aquests casos. La normativa existent sobre l'amiant és el Reial Decret 396/2006, de 31 de març, que estableix les disposicions mínimes de seguretat i salut aplicables als treballs amb risc d'exposició a l'amiant. Les empreses que realitzen treballs amb risc d'exposició estan obligades a inscriure's al Registre d'Empreses amb Risc per Amiant (RERA), que a Catalunya, està gestionat pels Serveis Territorials del Departament de Treball de la Generalitat de Catalunya.

Dins dels organismes municipals, i atès que no existeix cap normativa específica al respecte, són els districtes qui gestionen l'actuació en l'espai públic, en els edificis municipals i disposen de competències sobre la salubritat dels habitatges. De conformitat amb la Transferència 14 (Acord de Govern de 17 de desembre de 1986) es va decidir traslladar als districtes, entre altres qüestions, la intervenció sanitària en habitatges, locals, espais, establiments i totes aquelles competències pel que fa al control i vigilància de la salubritat i aspectes sanitaris vinculats als edificis i immobles de titularitat pública o privada de la ciutat de Barcelona.

És per això que, en el cas que l'amiant estigui en equipaments de titularitat privada, en primer lloc és el titular de l'immoble qui ha de garantir les condicions de salubritat i seguretat de l'edifici. Subsidiàriament, previ al requeriment per part del Districte, seria aquest qui davant de la manca d'actuació del titular, hauria d'encarregar-se de gestionar la seva retirada i garantir que aquesta és realitzada per empreses inscrites al RERA, així com garantir que no existeixen riscos per a la salut pública. En el cas que

l'amiant es trobi trencat, es considera que pot haver-hi risc d'alliberament de fibres a l'ambient i cal realitzar una diagnosi per personal especialitzat per determinar el risc associat (en funció del contingut d'amiant, l'estat dels materials...) i les accions per controlar-ho. En el cas d'edificis privats, són els propietaris els responsables de la gestió d'aquest material i els que han de garantir que l'empresa contractada per realitzar les tasques per a la seva retirada compleix amb els requisits legals anteriorment exposats per a la manipulació d'aquest material.

Per la seva part, el Districte de Sants-Montjuïc ha informat dels expedients que consten al Departament de Llicències i Inspecció respecte a aquesta finca:

Els expedients núm. 03-2011-00349 i 03-2011-00350 relacionats amb la part del solar sense edificar es va arxivar de resultes de la inspecció realitzada el 17 de març de 2011, on es fa constar que: "Es comprova que el solar està net i tancat i per tant es proposa estimar les al·legacions presentades".

L'expedient 03-2015-01162 també està relacionat amb el solar i segons l'informe de l'inspector de data 10 de febrer de l'any 2016: es comprova que el solar núm. 18 del carrer Violant d'Hongria s'ha netejat i el funcionari considera que s'ha complert amb l'ordre de netejar-lo i desratitzar-lo.

Quant al darrer expedient, el núm. 03-2017-00251, la Gerència del Districte ha lliurat una còpia de tota la documentació que el conforma. Així, se sap que va iniciar-se el 6 de març de l'any 2017 de resultes d'una denúncia de l'Associació de Veïns de Badal-Brasil-Labordeta i en representació de la Comissió d'Afectats del Projecte Joan de Sada, en la qual informaven que la nau industrial amb coberta de fibrociment estava en un estat de total abandonament, amb parts de la coberta ensorrades i trencades i que en aquest procés de deteriorament es desprenen fibres d'amiant que generaven un greu risc per a la salut del veïnat de l'entorn.

El 28 de març de 2017, el cap de la Divisió d'Operacions de l'SPEIS informa al gerent del Districte de la intervenció que van dur a terme el dia anterior pel requeriment d'un veí de la nau industrial, que va avisar de l'esfondrament d'una part de la coberta d'un dels cossos de la nau, que va caure arran d'un dels murs. La inspecció dels Bombers va confirmar el pèssim estat de tota l'edificació per la manca de manteniment, dues dotacions de la Guàrdia Urbana van procedir a retirar els vehicles propers a la façana i van donar l'avís als Serveis Tècnics del Districte perquè instessin la propietat a fer les reparacions de manera immediata i que en fessin el seguiment.

El 18 d'abril de 2017 un inspector del Districte constata que la façana presenta patologies que requereixen instal·lar proteccions, i que el fet constitueix una infracció de la Llei d'urbanisme referida a l'incompliment de deure que tenen les persones propietàries de conservar i rehabilitar les seves construccions. Informa que caldria requerir a la propietat perquè prengués les mesures oportunes per als vianants col·locant xarxes de protecció i reparés les deficiències detectades per l'SPEIS.

El 28 d'abril de 2017 novament el SPEIS rep una demanda de servei requerit per un particular que denuncia una estructura en mal estat. Concretament es denuncia el mal

estat de les parets contigües a un solar utilitzat d'aparcament. Les parets referides corresponen a la nau del carrer Sada i novament constaten que es troben en molt malt estat. Executen un perímetre de protecció a la zona que presenta més risc de desprendiment i insten de nou els Serveis Tècnics perquè la propietat apliqui mesures correctores urgents.

L'11 de maig de 2017, el gerent del Districte incoa un expedient de protecció de legalitat urbanística vulnerada contra la propietat, la qual presenta al·legacions el 7 de juny, on es refereix a unes reunions amb tècnics de l'Ajuntament que havien comentat que la mateixa Administració local es faria càrrec de l'enderroc de la nau.

Es pregunta sobre l'actuació municipal de resultes dels acords presos en el Consell Plenari del mes de març de l'any 2017, on s'assegurava que s'instaria el propietari que retirés les restes de la coberta complint amb els protocols de recollida de la fibra d'amiant. La Gerència respon que el Districte no ha actuat per referir-se a una propietat privada, tot i que resten pendents de l'aprovació de la Junta de Compensació per avançar l'enderroc per la part municipal.

Actualitzant la informació de l'expedient, s'informa que es va licitar l'adjudicació d'obres menors per enderrocar la nau industrial a càrrec del consistori, es va contractar una empresa especialitzada en el tractament de residus amb fibrociment i consta que el 31 de gener de 2018 el solar està desenrunat i net.

Normativa aplicable

L'article 103 de la Constitució espanyola estableix que l'Administració pública serveix amb objectivitat els interessos generals i actua d'acord amb els principis d'eficàcia, jerarquia, descentralització, desconcentració i coordinació, amb submissió plena a la llei i al dret.

L'article 105 de la Constitució espanyola regula el procediment a través del qual han de fer-se els actes administratius.

L'article 197 del Decret legislatiu 1/2010, de 3 d'agost, pel qual s'aprova el Text refós de la Llei d'urbanisme recull els deures legals d'ús, conservació i rehabilitació de terrenys, construccions i instal·lacions.

El Reial Decret 396/2006, de 31 de març, pel qual s'estableixen les disposicions mínimes de seguretat i salut aplicables als treballs amb risc d'exposició d'amiant.

L'article 29 del Decret 305/2006, de 18 de juliol, pel qual s'aprova el Reglament de la Llei d'urbanisme estableix els deures de conservació, i entre d'altres es recull l'obligació del manteniment o la reposició de les condicions de seguretat, salubritat i ornament públic dels béns immobles.

L'article 268 del Decret 305/2006, de 18 de juliol, que aprova el Reglament de la Llei d'urbanisme, derogat per la DD1 del Decret 64/2014, de 13 de maig, pel qual s'aprova el Reglament sobre protecció de la legalitat urbanística, regula el procediment de restauració en cas d'obres o actuacions ja executades.

La Resolució del Parlament Europeu, de 14 de març de 2013, sobre els riscos per a la salut en el lloc de treball relacionats amb l'amiant i les perspectives d'eliminació de tot l'amiant existent (2012/2065(INI)).

La secció 3 del capítol 3 del títol I del Decret 64/2014, de 13 de maig, pel qual s'aprova el Reglament sobre la protecció de la legalitat urbanística, recull el procediment per dictar les ordres d'execució del deure legal de conservació.

D'altra banda, l'article 41 de la Carta Europea dels Drets fonamentals recull la bona Administració com a principi rector de l'actuació de les administracions públiques.

L'article 5.2 de la Carta Europea de Salvaguarda dels Drets Humans a la Ciutat, signada per l'Ajuntament de Barcelona, estableix que totes les persones tenen dret que els procediments es tramitin de manera àgil, d'acord amb els criteris d'eficàcia, eficiència i servei a la ciutadania, i que finalitzin amb una resolució expressa i motivada en els terminis legalment previstos.

Valoració i conclusions

El promotor de la queixa, com a representant de l'Associació de Veïns, va exposar a aquesta Sindicatura que tenien constància de fins a quatre esfondraments parcials de la coberta de la nau, el primer l'any 2010 i el darrer el març de l'any 2017, alguns dels quals havien requerit la intervenció del cosos de Bombers i de la Guàrdia Urbana de la ciutat.

La preocupació del veïnat d'aquesta finca ha estat doble: per una banda, l'estat d'abandonament i brutícia en què es trobava i la caiguda progressiva de les parets de l'edifici, cosa que creava situacions reals de perill per als vianants i els vehicles. Per l'altra, la progressiva degradació de la coberta, fabricada amb fibrociment i que conté fibres d'amiant.

L'amiant és un mineral que ha estat molt valorat per la seva característica aïllant del calor. Aquesta propietat l'ha fet ser un element utilitzat en la construcció d'edificacions, fabricació de vehicles i petits electrodomèstics entre d'altres usos. Des que l'any 1978 una resolució del Consell d'Europa va declarar l'amiant com a substància cancerígena, diferents organismes han legislat sobre l'extracció i l'ús d'aquest mineral fins a arribar a l'any 2002, quan una directiva de la Unió Europea prohibeix la fabricació de productes que incloquin l'amiant.

Amb aquesta prohibició finalitza una part del greu problema de salut que provoca aquest mineral, però segueix vigent la seva nocivitat perquè amb la degradació i/o trencament del fibrociment utilitzat al llarg dels anys en tot el món, s'alliberen les seves fibres, el veritable responsable de la patologia oncològica detectada en persones que hi han tingut contacte.

L'any 2013 el Parlament Europeu fa pública la Resolució (2012/2065(INI)) sobre els riscos per a la salut en els llocs de treball relacionats amb l'amiant i les perspectives d'eliminació de tot l'amiant existent. En ella es fa palès, entre moltes altres consideracions, que malgrat la prohibició de l'ús de l'amiant, encara està present en nombrosos vaixells, trens, maquinària, dipòsits, túnels, galeries i canonades de les xarxes de distribució d'aigua pública i privada i, en particular en edificis. La Resolució

exposa que una auditoria obligatòria als estats membres proporcionaria una base sòlida i informada per als programes d'eliminació de l'aminat tant nacionals, regionals com europeus. També reconeix que l'eliminació de materials que contenen amiant en edificacions suposa una càrrega financera per als seus propietaris, per la qual cosa han de seguir rebent suport actiu a escala nacional i de la Unió Europea. Així mateix, té en consideració l'augment del risc de patir càncer entre la població exposada a nivells molt reduïts de fibra d'amiant i que l'exposició a l'amiant constitueix un risc per a la població en general i que provoca diferents malalties, tal com ja s'ha reconegut. Per tot això la resolució insta la Unió Europea que elabori models per supervisar la presència d'amiant en tot tipus d'edificacions i canonades, que es recomani als estats membres que creïn registres públics sobre l'amiant per disposar d'informació que prevegi a empreses i treballadors a l'hora d'emprendre obres de renovació i que avancin en el procés d'eliminació gradual de l'amiant en el menor temps possible, desenvolupant programes d'acció de gestió i erradicació.

De la informació facilitada per l'Agència de Salut Pública, se'n desprèn que a la ciutat de Barcelona no s'està seguint la Recomanació del Parlament Europeu, i atès que no existeix cap normativa específica al respecte, queda delegat en els districtes el control de la presència d'amiant perquè gestionen l'actuació en l'espai públic, en els edificis municipals i disposen de competències sobre la salubritat dels habitatges.

El Districte de Sants-Montjuïc ja era coneixedor de l'estat ruïnós de la nau industrial des de feia anys, perquè l'any 2011 va tenir dos expedients oberts de resultes de les males condicions d'una part del solar. És l'any 2016 quan en un Consell Municipal s'exposa el perill que suposen per al veïnat les teulades d'uralita ensorrades i amb fragments esmicolats al terra, amb el consegüent alliberament de fibres nocives per a les persones. El març de 2017, en una nova sessió d'aquest òrgan, els representants municipals van assegurar que s'instaria la propietat que retirés les restes de la coberta per tal de complir amb els protocols de recollida de la fibra d'amiant. La Gerència del Districte no incoa un expedient de protecció de legalitat urbanística fins el mes de maig de 2017 i de resultes de l'expedient obert per la intervenció dels Bombers uns mesos abans, no per la denúncia dels veïns ni per la informació que consta del Consell Municipal referit.

La nau industrial motiu de la queixa ha estat enderrocada a finals del mes de gener d'enguany, després que la Junta de Compensació n'aproves l'avançament per part municipal.

Correspon a l'Ajuntament vetllar perquè tothom pugui disposar d'un medi ambient adequat per al seu desenvolupament i, per tal de fer efectius aquests drets, cal garantir no només la conservació i neteja de l'espai públic sinó també de tots aquells espais privats els titulars dels quals no se'n facin càrrec, més encara quan són un perill contrastat per les autoritats europees. En el cas que ens ocupa, la intervenció municipal ha arribat molt tard, després d'anys de queixes de la ciutadania i sobretot després de 19 mesos des que en el Consell Plenari del Districte de Sants-Montjuïc es va donar a conèixer el greu perill que suposava per a la salut pública l'exposició a les fibres d'amiant de la coberta malmesa de la nau denunciada.

Aquesta Sindicatura té com a missió valorar si s'ha produït un greuge i, considerats els fets i les normes aplicables, conclou que, en aquest cas, l'actuació del Districte de Sants-Montjuïc no ha estat eficaç.

I, per tant, emeto la següent

DECISIÓ

- Estimar la queixa perquè, tot i que finalment s'ha enderrocat la nau, l'execució ha estat excessivament dilatada en el temps.
- Recomanar al Districte de Sants-Montjuic que, per tal de millorar el servei, agiliti els expedients de disciplina urbanística, més encara els que estan vinculats amb problemes d'insalubritat i afectacions en la salut pública.
- Recomanar a la Regidoria de Drets Socials i l'Agència de Salut Pública de Barcelona que, malgrat la manca de normativa estatal o autonòmica, estudiï el contingut de la Recomanació del Parlament Europeu núm. 2012/2065(INI) per considerar quines de les propostes que s'hi fan poden ser assumides pel consistori, com el cens d'edificis amb presència d'amiant o l'inici del procés de desamiantat en el menor temps possible, i que es doni prioritat a les escoles, els hospitals, els edificis i les instal·lacions de concurrència pública.

Aquesta decisió es comunicarà a l'òrgan municipal competent, se'n donarà compte al Plenari del Consell Municipal en l'informe anual reglamentari i del seu contingut s'informarà la persona interessada.

Barcelona, 19 de febrer de 2018

